

Народна банка на Република Македонија
Дирекција за истражување

Месечна информација

07/2009

август, 2009 година

С О Д Р Ж И Н А

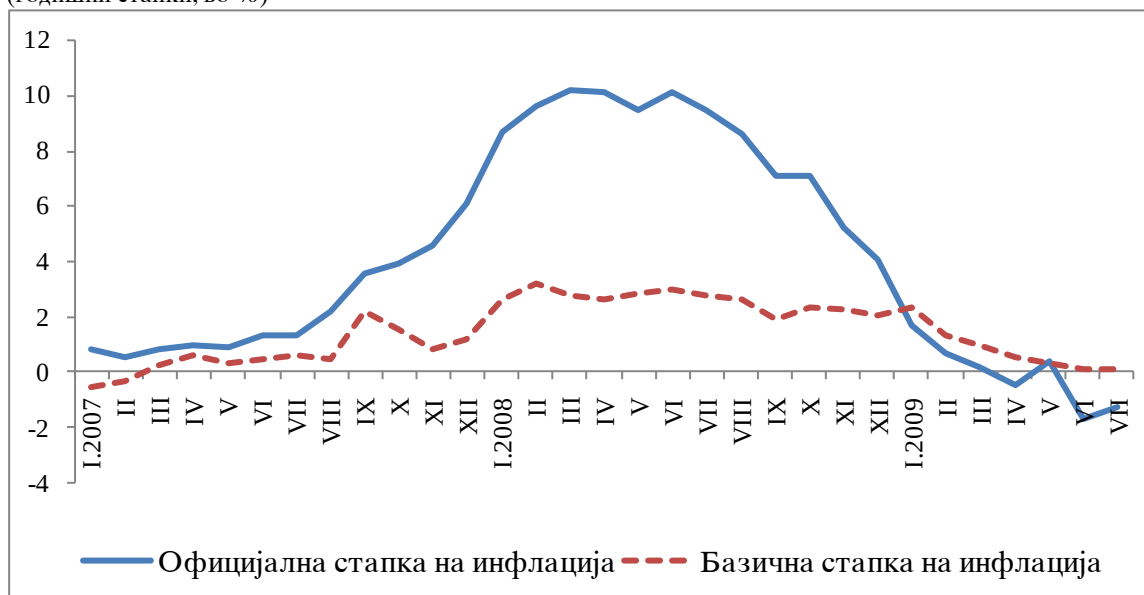
1. ЦЕНИ	3
2. ПЛАТИ.....	5
3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ.....	7
4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА.....	10
5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ.....	13
6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ	16
7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС	18
СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ	21

1. ЦЕНИ

Намалените инфлациски притисоци продолжија и во јули, при што во првите седум месеци од 2009 година општото ценовно ниво е пониско за 0,9%, во споредба со крајот од претходната година. Јули е вториот месец по ред во којшто се забележува месечно намалување на трошоците на живот (сезонски ефекти) и воедно негативна годишна стапка на инфлација. **На месечна основа**, трошоците на живот во јули беа пониски за 0,5%, заради пониските цени на свежата храна (пред сè на свежиот зеленчук), додека позначаен пораст остварија цените на нафтените деривати. **На годишна основа**, трошоците на живот се пониски за 1,3%, во услови на намалени цени на нафтените деривати и на одделни прехранбени производи (на маснотиите, млечните производи и овошјето) и повисоки цени на месото и електричната енергија. Движења од јуни и јули го условија влегувањето на **збирната стапка на инфлација за првите седум месеци** во негативна зона (-0,1%).

Базичната инфлација покажува дека процесот на дезинфлација, којшто започна од почетокот на годината, продолжи и во јуни и во јули. Така, базичната стапка на инфлација (инфлација без храна и енергија), во јули на годишна основа беше на нивото од јуни (0,1%), што претставува значително забавување во однос на мајската стапка од 0,4%. Притоа, придонес за стабилизирање на базичната инфлација имаа намалените цени на стоките и услугите за образование, култура и разонода и за одржување автомобили. Ваквата динамика на базичната инфлација укажува на тоа дека во македонската економија постепено се исцрпуваат инфлациските притисоци.

Графикон 1
Остварена и базична инфлација
(годишни стапки, во %)

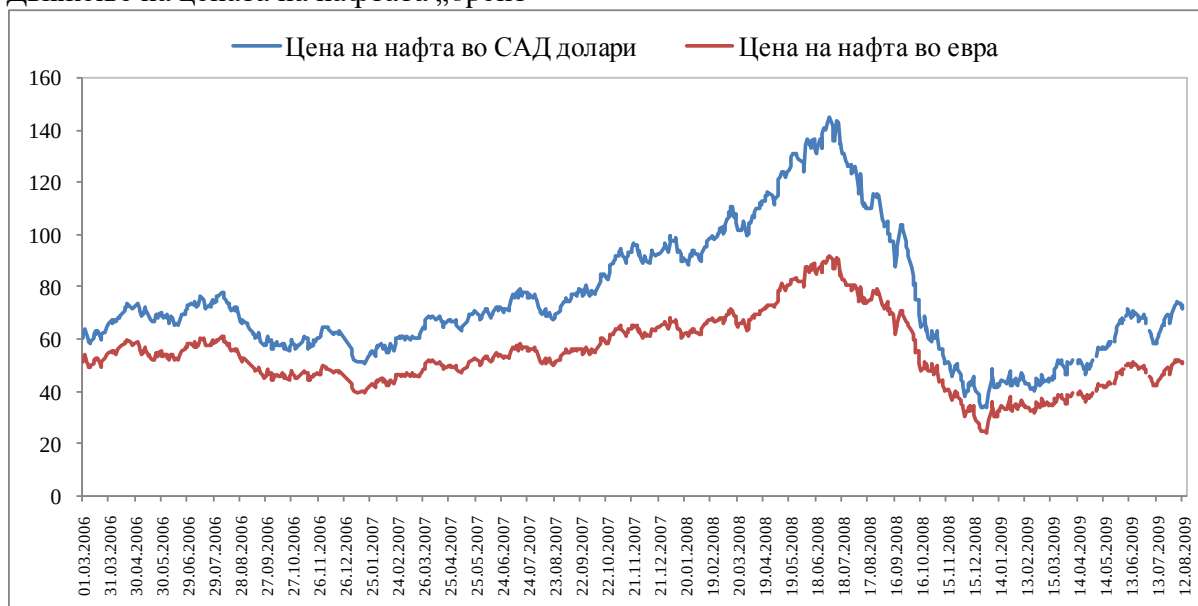
Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

По високиот месечен раст од 18,4% во јуни, **цената на нафтата** на светските берзи забележа намалување и изнесуваше 64,9 САД-долари за барел, што е помалку за 5,4% од претходниот месец. Притоа, во јули можат да се идентификуваат два периода во движењето на цената на нафтата. Во првата половина од месецот цената бележеше постојано намалување, како корекција на повисокиот раст од претходниот месец и влијанието на полошите податоци за невработеноста во САД во евро-зоната од очекуваните и, зголемените залихи на нафтени деривати и намалената доверба на потрошувачите во САД. Во втората половина од месецот се вратија оптимизмот и вербата за побрзо закрепнување на глобалната економија, под влијание на податоците за намалени залихи на нафта, за подобрена состојба на пазарот на недвижности во САД, за подобри финансиски резултати на компаниите од очекуваното, како и заради скокот на цените на светските берзи и слабеењето на доларот, со што и цената на нафтата повторно се зголеми. Оптимизмот продолжи и во август, па цената на нафтата забележа пораст и во последните две недели (од 3. август до 14. август) за 8,4% во однос на претходниот двонеделен период. Растот на цената на нафтата произлезе од показателите за пад на невработеноста во САД во јули и пораст на производството во преработувачката индустрија во САД, Кина и Обединетото Кралство. Со оглед на депрецијацијата на доларот во однос на денарот од 0,5% во овој период, Регулаторната комисија за енергетика на седницата од 17 август донесе одлука за зголемување на рафинериските и на малопродажните цени на нафтените деривати за 6,98% и 4,74%, соодветно.

Остварената негативна годишна стапка на инфлација од јули е во согласност со проекцијата на инфлацијата, според која за јули се очекуваше инфлација од токму -1,3%. Според проекцијата, негативни стапки на инфлација се очекуваат во сите месеци до крајот на годината, при што просечната стапка за 2009 година би била во интервал од -1,1% до -0,4%.

Графикон 2

Движење на цената на нафтата „брент“

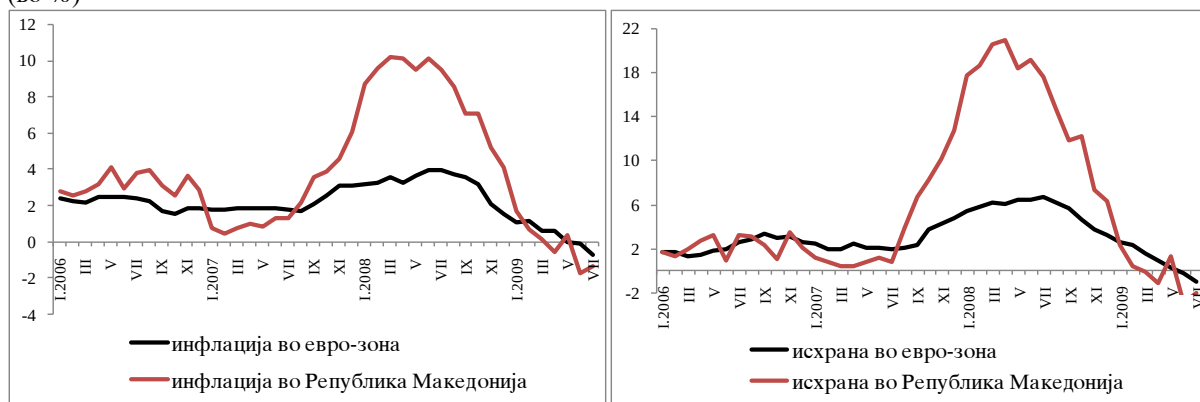

Извор: Управа за информации за енергетиката (The Energy Information Administration) - статистичка агенција на Министерството за енергетика на САД.

Слично како и во македонската економија, и во **евро-зоната** се остваруваат негативни **годишни стапки на инфлација** веќе два месеца по ред. Така, по јунската стапка од -0,1%, просечното ниво на цени во јули во евро-зоната е намали за 0,7%. Падот на цените и во евро-зоната е последица на падот на цените кај енергентите (т.е. бензините, нафтата за домаќинства и гасот) и кај храната (т.е. овошјето и млекото), додека најзначителен пораст имаат цените во угостителството. **Во споредба со претходниот месец**, цените се пониски за 0,7%, заради пониските цени на облеката и обувките, додека највисок пораст е забележан кај цените на туристичките пакет-аранжмани.

Графикон 3

Годишни стапки на инфлација и цени на исхрана во евро-зоната и во Македонија (во %)

Извор: Еуростат и ДЗС.

2. ПЛАТИ

Во мај 2009 година, **просечните исплатени нето и бруто-плати** се номинално пониски во однос на претходниот месец за 0,3% и 0,1%, соодветно (реално, за 1,3% и 1,1%, соодветно). Анализирани од аспект на одделните сектори, месечниот пад на нето-платите во најголем дел се должи на падот на платите во индустријата (за -3,7%), во услови на високо структурно учество (околу 30%) на оваа гранка¹ во вкупниот број вработени лица. Минимален пад на платите е забележан и во услужниот сектор (од 0,7%), додека платите во земјоделството бележат месечен пораст (од 3,9%). Доколку се спореди мајската нето-плата со платата од декември 2008 година, номиналниот пораст изнесува 2,5% и во најголем дел се должи на растот на платите во услужниот сектор, односно на платите кај сообраќајот и врските и финансиското посредување (11,8% и 10,3%, соодветно). Од друга страна, доколку се направи истата споредба, пад на платата има во рударскиот сектор и земјоделството (за 3,9% и 3,8%, соодветно).

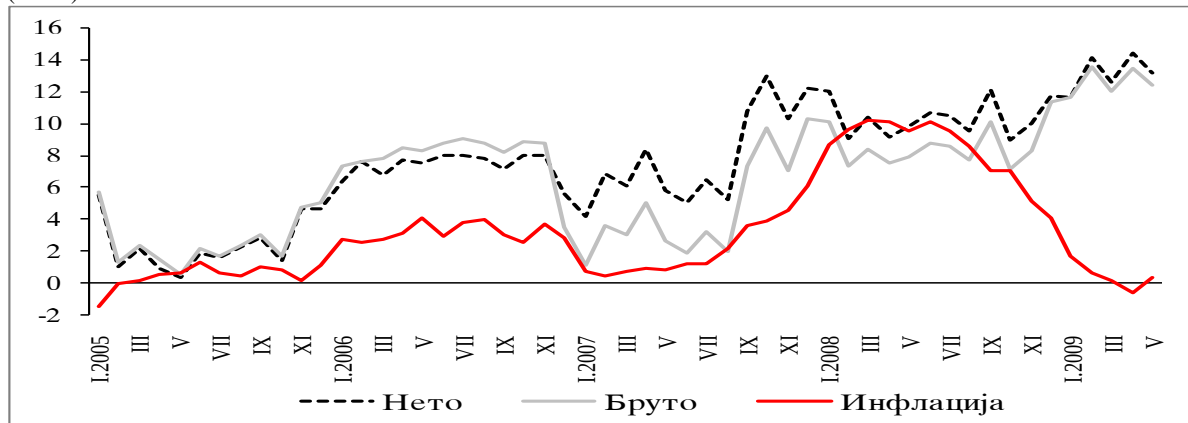
На годишна основа, номиналните нето и бруто-плати коригирани за структурната промена² и бележат годишен пораст од 13,2% и 12,5%, соодветно, наспроти значително повисокиот раст согласно со официјалните податоци (раст за 27,9% кај нето и 17,5% кај бруто-платата³). Високиот годишен раст на платите во најголем дел се должи на зголемувањето на платите во втората половина на 2008 година, додека дополнителниот раст на платите во 2009 година е значително понизок. При незначително зголемување на

¹ Во пресметката на просечната плата во индустријата е вклучен и секторот „градежништво“. Според тоа, пресметката на учеството на вработените од индустријата ги вклучува и вработените од градежништвото.

потрошувачките цени, коригираните реални плати покажуваат речиси идентично движење како и номиналните плати (раст за 12,7% кај нето и 12,1% кај бруто-платата).

Графикон 4

Годишни стапки на раст кај платите и инфлацијата*
(во %)

* Од јануари 2009, се прикажани коригираните стапки на раст од НБРМ.
Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Во мај, годишен раст на платите има кај сите дејности. Покрај повисоките плати во јавниот сектор (како резултат на зголемувањето од 10% во септември 2008 година), значителен пораст е забележан и кај платите во приватниот сектор (највисок пораст е остварен во земјоделството и рибарството, угостителството, сообраќајот и врските и во финансискиот сектор).

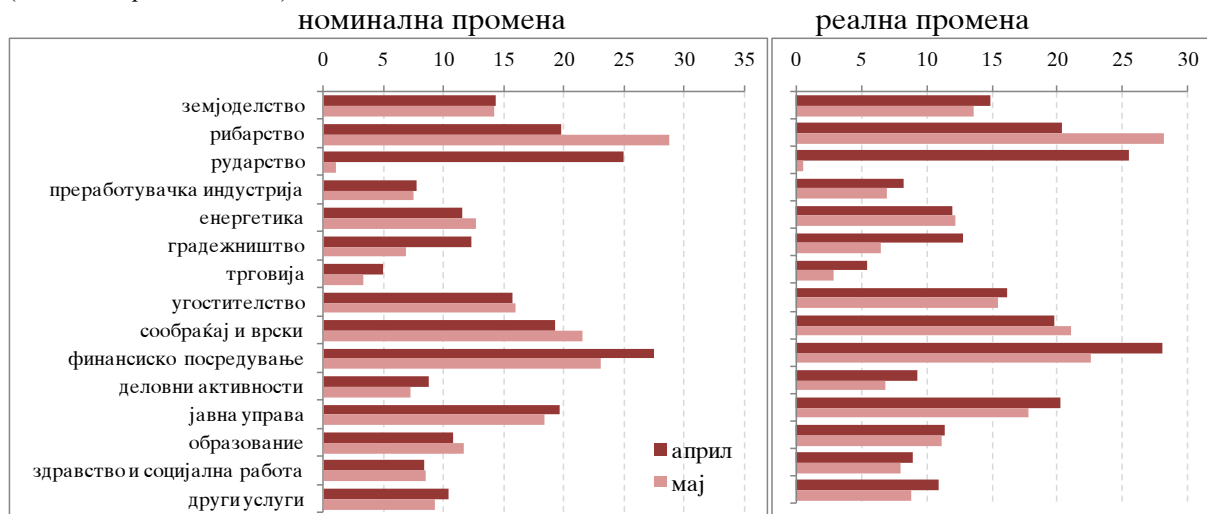
² Корекцијата е направена од страна на Дирекцијата за истражување на НБРМ, на тој начин што е претпоставено дека платата во јануари 2009 година е иста со платата од декември 2008, а потоа на овој износ се надоврзани месечните стапки на раст објавени од ДЗС. Со оглед на тоа што историските месечните стапки на раст за месец јануари не укажуваат на изразена сезонска динамика, како и со оглед на тоа што за јануари 2009 немаше позначајни очекувани зголемувања на платите, ваквиот пристап се чини оправдан.

³ Пониската стапка на раст кај бруто-платата се должи на пониските придонеси за пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и вработување од јануари 2009 година.

Графикон 5

Просечна нето-плата по сектори*

(годишни промени, во %)

* Прикажани се коригираните стапки.

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

3. ЕКОНОМСКА АКТИВНОСТ

Обемот на индустриско производство во јуни е повисок за 0,7% од обемот во мај, но доколку се исклучат сезонските влијанија, индустриското производство во јуни бележи месечен пад од 1,8%. Ова е втор месец по ред во кој се забележуваат негативни месечни движења, според податоците прилагодени за сезонските влијанија, што укажува на понатамошно влошување на состојбата во индустријата во второто тримесечје. На ваков заклучок упатува и годишната стапка на пад на индустриското производство, којашто во јуни изнесуваше 16,2%, што е највисок пад од почетокот на кризата, по оној од јануари, кога дополнителен фактор за падот на индустријата претставуваше и гасната криза (заради којашто два значајни капацитети од металопреработувачката индустрија не работеа). Со тоа, во вториот квартал падот на индустриското производство достигна 13,2%, а во првите шест месеци од годината - 12,1%.

Од структурна гледна точка, и понатаму голем дел од годишното намалување на индустриското производство е последица на падот на производството на основни метали (со придонес во падот од околу 50%), додека во останатата половина од падот приближно еднакво учество имаа дури седумнаесет оддели (од вкупно дваесет и четири). Значајно за јуни е продлабочувањето на падот на производството кај рударскиот сектор, односно кај екстракцијата на други руди и камен (пад од 62,9%), како и забавувањето на растот кај печатењето (раст од 1,5%), коешто во претходните месеци имаше најзначителен позитивен придонес во индустриското производство. Единствено производството на електрична енергија веќе втор месец по ред бележи позначаен годишен пораст (25,6%), којшто се објаснува со подобрената хидросостојба во земјата.

Графикон 6

Индекс на индустриско производство
(месечни нивоа, 2005=100)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

Ефектите од кризата изразено се чувствуваат и во **останатите сектори од економијата**. Прометот во **домашната трговија**, по силниот пад од претходниот месец, во мај останува на приближно истото ниво како во април (месечен раст од 4,8% кај оригиналните податоци и од 0,8% кај податоците прилагодени за сезонските влијанија), но во однос на истиот месец од претходната година, прометот е намален за 16,2%. Падот кај прометот во трговијата, и понатаму, повеќе е изразен кај големопродажбата (-25,3%), отколку кај малопродажбата (-2,2%). Притоа, најголем придонес за падот на прометот во големопродажбата и малопродажбата има трговијата со нафтени деривати (во голема мера заради пониските цени во однос на претходната година), додека падот на трговијата на големо е засилен и заради намалената трговија на сировини за производство (репродукциски материјал).

Сообраќајот кај **телекомуникациите** во мај е повисок за 1,6% од сообраќајот во април, но според податоците прилагодени за сезонските влијанија, телекомуникациите во мај имаат остварено месечен пад од 3,5%. Во согласност со ова, и годишната стапка на раст кај телекомуникациите е значително намалена од 10,9% во април, на 2,7% во мај. Извесно подобрување на остварувањата се забележува кај **градежништвото** во мај, каде што вредноста на извршените градежни работи е повисока за 43,4% на месечна основа (17,4%, според податоците прилагодени за сезонските влијанија), а висок пораст е забележан и на годишна основа (31,8%).

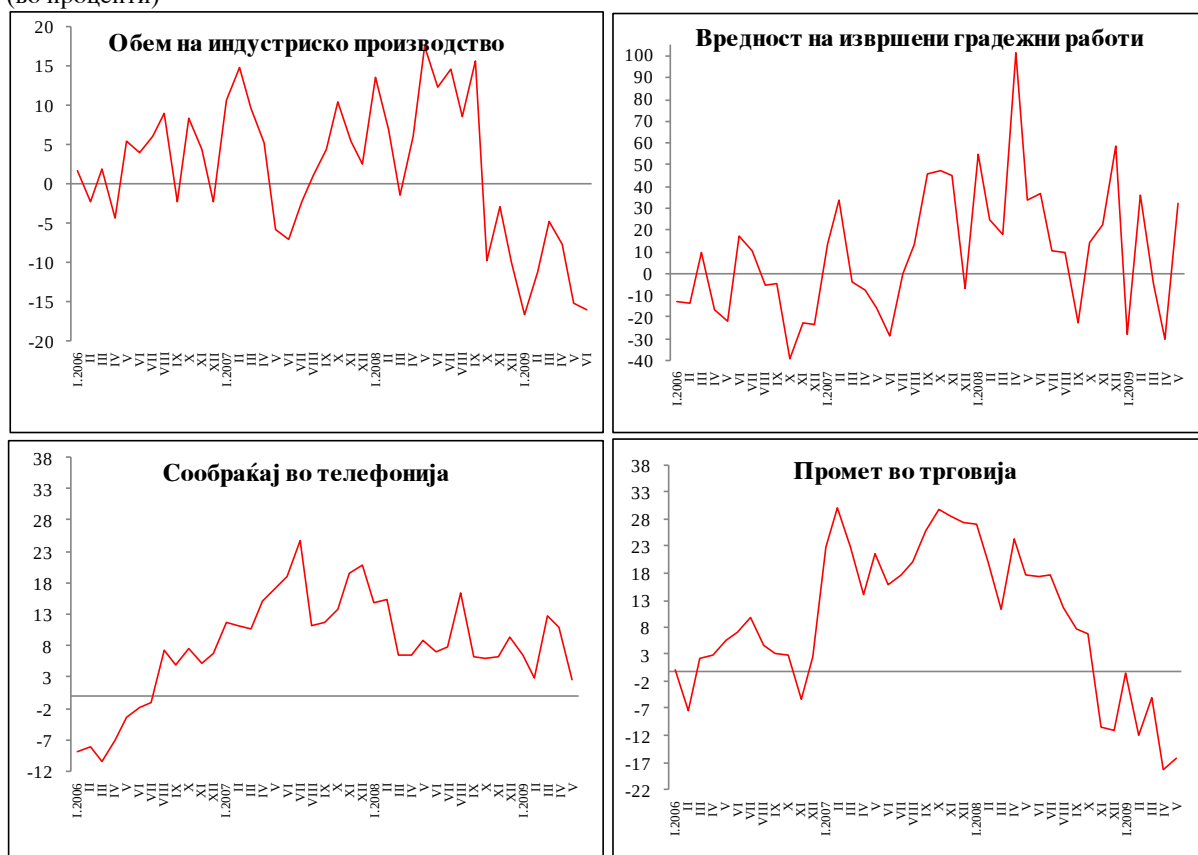
Трендовите во индустријата, домашната трговија, градежништвото и телекомуникациите укажуваат на продлабочување на падот на економската активност во вториот квартал. Така, намалениот промет во трговијата на мало, падот на приходите од ДДВ, падот на увозот на потрошни добра, укажуваат на значително забавување на **личната потрошувачка**. Воедно, намалената склоност кон потрошувачка на домаќинствата, при влошени очекувања за иднината, отежнатиот пристап до кредити и повисоките каматни стапки се фактори коишто влијаат во истата насока. Сепак,

забавувањето на потрошувачката на домаќинствата се јавува во услови на висок реален годишен раст на доходот, односно на платите и на пензиите, како и подобрување на динамиката на приватните трансфери од странство, што упатува на можно зголемено штедење на домаќинствата. Во исто време, позаострената кредитна политика на банките кон корпоративниот сектор и намалените странски директни инвестиции придонесуваат за падот на **инвестициската активност**, што се одразува со забавување на градежната активност, намалениот увоз на средства за работа и намаленото домашно производство на капитални производи. **Јавната потрошувачка**, од друга страна, и во второто тримесечје реално бележи пад, иако има номинален пораст, додека **нето-извозот** бележи стеснување на негативното салдо, заради поизразениот пад на увозот од извозот и се очекува да има позитивен реален придонес кон БДП.

Графикон 7

Годишни стапки на раст кај одделни сектори од економијата

(во проценти)

Извор: Државен завод за статистика и пресметки на НБРМ.

И покрај добрите резултати кај градежништвото во мај, вредноста на објектите за кои се издадени **одобренија за градење** е пониска за 30,8% во однос на претходната година, додека во јуни таа бележи годишен пад од 23,6%.

Откако во првото тримесечје **БДП во евро-зоната** забележа положни остварувања од очекувањата (остварен пад од 4,9%, наспроти проектираниот од 2,8%), во вториот квартал на 2009 година падот на активноста во евро-зоната е помал отколку што се очекуваше. Годишниот пад на БДП изнесува 4,6%, додека според проекцијата на

„Консензус форкест“ од јуни се очекуваше тој да изнесува 5%. Ваквите движења укажуваат на можно побрзо заздравување на економиите од евро-зоната од кризата и на побрзо излегување од рецесијата. Особено охрабрувачки резултати имаат двете најголеми економии, Германија и Франција, чијшто БДП на квартална основа бележи пораст, по четири квартали пад, што всушност укажува на излегување на овие економии од рецесијата.

4. БИЛАНС НА ПЛАЌАЊА

Во првите пет месеци на 2009 година, во услови на влошени позиции кај сите компоненти на **тековната сметка на билансот на плаќања**, дефицитот достигна 416,8 милиони евра, или се продлабочи за 47,7%, на годишна основа (дефицитот во истиот период од 2008 година изнесуваше 282,2 милиона евра). Гледано според динамиката, во првите три месеци на годината, негативните поместувања во билансот на плаќања, т.е. проширениот дефицит на тековната сметка и намалените капитални приливи, одразуваа побрзо прелевање на ефектите од глобалната економска криза врз домашната економија од она што беше очекувано. Во периодот април-мај 2009 година, се забележува релативно поповолен тек на трендовите во надворешниот сектор, односно приливите врз основа на приватни трансфери се на повисоки нивоа, додека цените на металите на светските берзи забележаа закрепнување, што е значаен позитивен сигнал за извозниот сектор. Така, во првите два месеца од вториот квартал на годината, негативното салдо на тековната сметка на билансот на плаќања изнесува 87,6 милиони евра (пониско за 19,7% на годишна основа) и главно е одраз на намалениот трговски дефицит.

Во рамки на тековната сметка во анализираниот период, нето-приливите од тековните трансфери изнесуваат 161,2 милиона евра и обезбедуваат покриеност на трговскиот дефицит од 73%. Имено, приватните трансфери покажуваат знаци на подобрување во однос на првите три месеци од годината и се речиси на нивото од истиот период од 2008 година (од 153,6 милиони евра). Ваквите движења се потврдуваат и со состојбата на менувачкиот пазар, на којшто нето-откупот продолжи и во наредните два месеца (јуни и јули), бележејќи високи годишни стапки на раст од 18% и 31,5%, соодветно. На збирна основа, во периодот јануари-јули 2009 година, нето-откупот на менувачкиот пазар изнесува 333,1 милион евра и се наоѓа на нивото забележано во периодот јануари-јули 2008 година. Кај категоријата „доход“ се забележани нето-одливи од 24,1 милион евра (наспроти минатогодишниот суфицит од 9,4 милиони евра), заради одливите врз основа на исплатени дивиденди и платена камата врз основа на користени странски заеми. Истовремено, дефицитот кај услугите изнесува 4,1 милион евра (3,6 милиони евра во периодот април-мај 2008 година) и е резултат на нето-одливите врз основа на транспортни и деловни услуги.

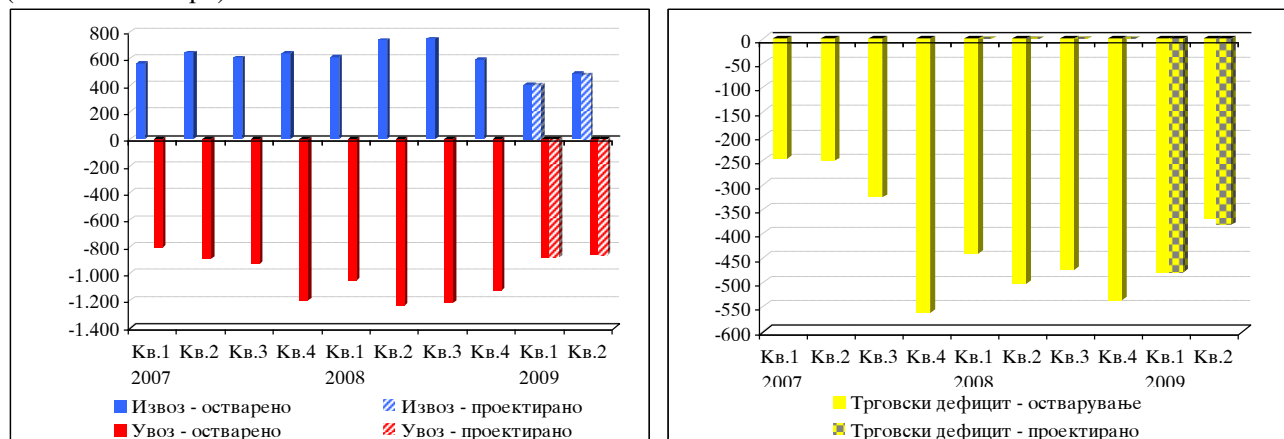
Во периодот април-мај 2009 година, во **капиталната и финансиска сметка** се остварени нето-приливи од 5,5 милиони евра (наспроти 107,7 милиони евра во истиот период од 2008 година). Остварените нето финансиски приливи во овие два месеца се резултат на нето-приливите врз основа на директни инвестиции и задолжување во странство, коишто пак делумно беа неутрализирани од нето-одливите врз основа на трговски кредити и валути и депозити. Нето-приливите врз основа на директни инвестиции (во износ од 57,9 милиони евра), иако се пониски на годишна основа, укажуваат на подобрување на месечната динамика и посочуваат на можност од

позитивно отстапување од проектираниот износ за вториот квартал. Структурната анализа на директните инвестиции покажува дека нето-приливи се остварени само врз основа на нето-инвестиции во капитал, додека одливи на нето-основа се јавуваат кај кредитите и заемите меѓу поврзани субјекти и реинвестирана добивка. Кај задолжувањето во странство се забележани нето-приливи во вкупен износ од 20 милиони евра (коишто претежно се однесуваат на задолжување на приватниот сектор), во услови на повисок износ на користени средства од платени обврски врз основа на земени долгорочни кредити, како и пониските одливи врз основа на краткорочни заеми. Од друга страна, кај валутите и депозитите се забележани нето-одливи од 54,3 милиони евра на нето-основа, како одраз на склоностите на банките за зголемување на девизните средства, што доведе до пораст на нето девизната актива на домашните банки. Меѓутоа, веќе во јуни овие трендови се променија, заради подготовките на банките за исполнување на Одлуката на НБРМ (донесена во мај 2009 година, а којашто стапи во сила во јули 2009 година). Со Одлуката се изврши зголемување на стапката на издвојување задолжителна резерва на обврските на банките во странска валута од 10% на 11,5% и на стапката на обврските во домашна валута со валутна клаузула од 10% на 20%, додека од август, стапката на издвојување задолжителна резерва на обврските на банките во странска валута ќе изнесува 13%. На страната на портфолио-инвестициите и натаму се присутни нето-одливи (9,1 милион евра), односно дезинвестирање во хартии од вредност, што е карактеристика присутна и во следните два месеца, доколку се имаат предвид најновите податоци од Македонската берза. Имено, во јуни и јули 2009 година, странските инвеститори учествуваат со 11,1% и 11,9%, соодветно, на страната на купувањата на хартии од вредност, додека учеството на нерезидентите во продажбите е повисоко и во јуни изнесува 11,5%, а во јули достигна 18,1%.

Во јуни 2009 година, во услови на позабрзан пад на увозот во однос на падот на извозот, *обемот на надворешната размена на стоки со странство* се намали за 32,1% на годишна основа, додека *трговскиот дефицит* забележа стеснување од 34,6% на годишна основа. При натамошен пад на странската ефективна побарувачка, извозот на стоки во јуни се сведе на 171,3 милиони евра и забележа годишен пад од 31,2%. Најголем придонес за годишниот пад на извозот на стоки и понатаму има намалениот извоз на железо и челик и нивни производи (придонес од 74,3%). Од друга страна, забавувањето на домашната побарувачка и увозната зависност на извозот на стоки се одразија со позначителен годишен пад на увозот на стоки од 32,7% (падот на увозот во април и мај изнесуваше 19,6% и 38,5%, соодветно). Намалувањето на увезените стоки во најголема мера се должи на понискиот увоз на железо и челик и нивни производи и енергенти (придонес од 37,8% и 33%, соодветно во вкупниот пад на увозот).

Графикон 8

Извоз, увоз на стоки и трговско салдо (остварено и проекција од јули 2009 година)
(во милиони евра)

Извор: НБРМ.

Во второто тримесечје на годината, остварениот дефицит на трговската сметка е понизок за 3,6% од оној што е планиран со јулската проекција. Ваквите отстапувања, во услови на остварување на увозот во рамките на проекцијата, се должат исклучиво на повисокиот извоз на стоки од планираниот (за 2,2%). Во рамки на извозот, најголемо позитивно отстапување се јавува кај останатиот извоз на стоки, каде што е утврдена помала еластичност во однос на движењата на странската ефективна побарувачка од првичните очекувања. Кај увозот, големо потфрлање на проекцијата има кај увозот на енергија, заради намалениот увоз на нафта при спроведување редовен ремонт на домашната нафтена рафинерија. Наспроти ова, кај останатите категории се забележува повисок увоз од планираниот, при позначително натфрлање на проекцијата кај увозот на стоки за широка потрошувачка и инвестициски стоки и полупроизводи.

Во првата половина на 2009 година, вкупниот извоз на стоки се сведе на 892,8 милиони евра (пад од 33,8% на годишна основа). Намалувањето на извозот е последица на намалената глобална економска активност, чиешто ефекти се прелеаја во реалниот сектор на домашната економија и доведоа до намалување на производството и на извозот. Најпогодена од овие случувања е металопреработувачката индустрија, каде што извозот на железо и челик и нивни производи се намали за високи 61,1% на годишна основа и придонесе со 68,3% во вкупниот пад на извозот. Наспроти досегашните негативни тенденции во овој дел од индустријата и извозот, од април 2009 година се забележуваат позитивни движења кај цените на металите на светските берзи, пред сè кај цената на никелот, којшто е наш значаен извозен метал. Така, цената на овој метал во последните месеци остварува месечни стапки на пораст, што пак се очекува да влијае позитивно врз извозот во наредниот период. Од останатите извозни производи, позначително годишно намалување се јави кај нафтените деривати, облеката и текстилот и рудите (со придонес од 10,2%, 7,1% и 6,5%, соодветно, во вкупниот пад на извозот). Имајќи ја во предвид увозната зависност на извозот и натамошното намалување на домашната потрошувачка, увозот на стоки во првото полугодие забележа пад од 24% во однос на истиот период од 2008 година и изнесува 1.742,1 милион евра. Притоа, месечната динамика на увозот покажува дека во последните три месеци, во споредба со почетокот на годината, годишниот пад на увозот се засилува во однос на извозот, што придонесе за стеснување на трговскиот дефицит во целиот период. Најголем придонес, од 42,1%, во вкупниот пад на увозот има понискиот увоз на

енергентите, намалениот увоз на железо и челик и нивни производи, како и намалениот увоз на возила (со придонеси од 34,4% и 8,3%, соодветно).

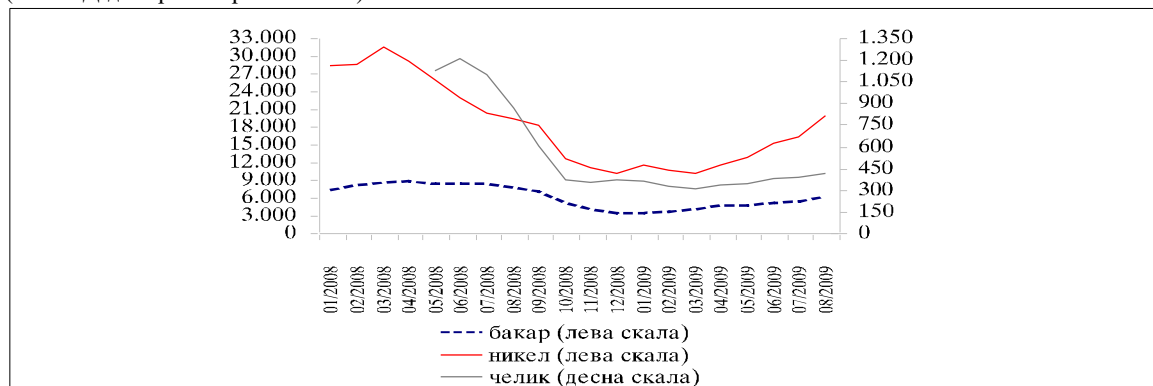
Посилното намалување на увозот во однос на извозот, коешто започна од април, придонесе за стеснување на трговскиот дефицит за 10% на годишна основа, во првите шест месеци на 2009 година. Трговскиот дефицит изнесува 849,3 милиони евра во првата половина на 2009 година, додека стапката на покриеност на увозот со извоз се намали за 7,6 процентни поени во однос на истиот период од претходната година и изнесува 51,2%. Од анализата на трговското салдо според економската намена се забележува дека намалувањето на негативниот јаз најмногу се должи на стеснувањето на негативното салдо кај категоријата „горива и мазива (енергенти)“, а потоа следи намалувањето на дефицитот кај патничките моторни автомобили, храната и пијалаците. Наспроти тоа, дефицитот во размената на индустриските набавки се продлабочува, заради намалениот суфицит кај железото и челикот и нивните производи, коишто се составен дел од оваа категорија.

Закрепнувањето на светските берзански цени, пред сè на нафтата и металите, се одвива со позабрзано темпо од заживувањето на светската економија. Во јули 2009 година, продолжува трендот на месечен раст на цените на металите (иако со помал интензитет од јуни). Цените на никелот, бакарот и челикот остварија пораст од 6,7%, 3,8% и 2,7%, соодветно на месечна основа. Оваа динамика на цените на металите, продолжува и во првата декада на август, но со позабрзан раст, и се очекува да влијае позитивно врз домашната металопреработувачка индустрија ориентирана кон извоз во наредниот период.

Графикон 9

Цени на металите

(во САД-долари/метрички тони)

*Податоците за август се однесуваат на првата декада од овој месец.

Извор: Блумберг.

5. МОНЕТАРНИ АГРЕГАТИ⁴

Во јули 2009 година, **примарните пари**⁵ забележаа годишна стапка на раст од 4,3% (наспроти падот од 4,7% во претходниот месец), што во целост се должи на годишниот

⁴ Анализата на монетарните и кредитните агрегати се заснова на податоците од новата Методологијата за изготвување на стандардни форми на монетарните биланси и прегледи и новиот сметковен план (што стапи во сила од 01.01.2009 година).

пораст на вкупните ликвидни средства на банките (од 17,2%), при забележано намалување на готовите пари во оптек⁶ за 8,6%. На месечна основа, примарните пари забележаа силен раст од 12,9%, што во најголем дел произлегува од повисокото ниво на вкупни ликвидни средства на банките (за 17,3%, како одраз на повисоката задолжителна резерва на банките⁷), како и на повисоката побарувачка на готови пари (месечен пораст од 7,7%).

Анализирано од аспект на **тековите на креирање и повлекување ликвидност**, јули е втор месец по ред во којшто НБРМ остварува нето-откуп на девизи на девизниот пазар (и тоа во поголем обем во споредба со јуни), при што вкупниот износ на креирана ликвидност во банкарскиот сектор⁸, врз оваа основа, во јули достигна околу 2.030 милиони денари (33 милиони евра). Во истата насока делуваа и монетарните инструменти (благајничките записи на НБРМ, задолжителниот депозит кај НБРМ и девизниот депозит на НБРМ), чиешто ниво се намали за 4.112 милиони денари, на месечна основа. Имено, во текот на јули, во услови на зголемена потреба од ликвидни средства заради исполнување на повисоката обврска за задолжителна резерва, износот на достасаните благајнички записи на банките во голем дел остана необновен, со што благајничките записи на НБРМ претставуваа главен тек на креирање ликвидност во рамки на монетарните инструменти. Повлекување ликвидност се изврши преку денарските депозити на државата кај НБРМ, коишто остварија пораст на месечна основа од 326 милиони денари. Од друга страна, нето-позицијата на државата кај НБРМ оствари силен месечен пораст како одраз на остварените приливи од еврообврзницата, со што салдото на девизната сметка на државата кај НБРМ врз оваа основа се зголеми за 175 милиони евра.

Споредбата со крајот на 2008 година покажува пораст на примарните пари, во услови кога повлечената ликвидност преку девизните трансакции на НБРМ во целост беше надоместена преку монетарните инструменти и пониското ниво на денарски депозити на државата кај НБРМ.

Вкупниот депозитен потенцијал на банките (со вклучени депозитни пари)⁹ во јули забележа намалување на месечна основа од 1.717 милиони денари, или за 1% (наспроти порастот од 0,8% во претходниот месец), што речиси во целост се должи на месечното намалувањето на вкупните депозити на претпријатијата од 6,1% (голем дел од промената претставува трансфер на средства од депозит на резидент на депозит на нерезидент, при што средствата останаа во домашните банки во форма на денарски депозит со девизна клаузула). Од друга страна, девизните депозити на претпријатијата остварија пораст (од 8,7%, на месечна основа), со што делумно го надоместија падот на денарскиот депозитен потенцијал. Во јули, депозитите на домаќинствата¹⁰ (со вклучени депозитни пари) на месечна основа се зголемија за 2.045 милиони денари, или за 1,8%, што со исклучок на април (кога беше исплатена редовната рата од обврзницата за старо

⁵ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари). Без девизната задолжителна резерва, примарните пари во јули 2009 година се пониски за 1,2%, на годишна основа.

⁶ Ја вклучува и готовината во благајна на банките.

⁷ Во јули 2009 година стапи во сила Одлуката за задолжителна резерва (донесена во мај 2009 година), со којашто се изврши зголемување на стапката на издвојување задолжителна резерва на обврските на банките во странска валута од 10% на 11,5% и на стапката на обврските во домашна валута со валутна клаузула од 10% на 20%. Од август, 2009 година, стапката на задолжителна резерва на обврските на банките во странска валута ќе изнесува 13%.

⁸ Во јули дојде до значително месечно зголемување на нето девизната актива на НБРМ, коешто во голем дел претставува одраз на остварените приливи од еврообврзницата во износ од 175 милиони евра.

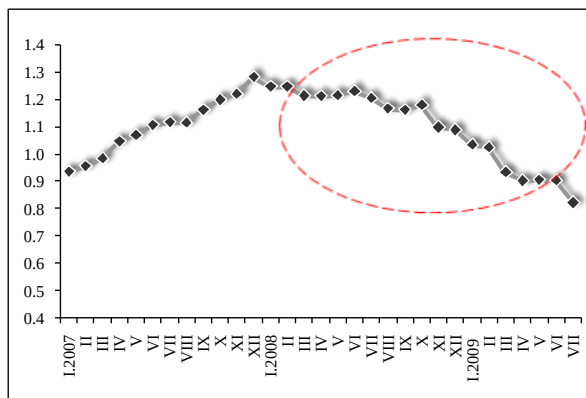
⁹ Почнувајќи од јануари 2009 година, депозитите ја вклучуваат и пресметаната камата.

¹⁰ Се однесува на физичките лица и самостојните вршители на дејност со личен труд.

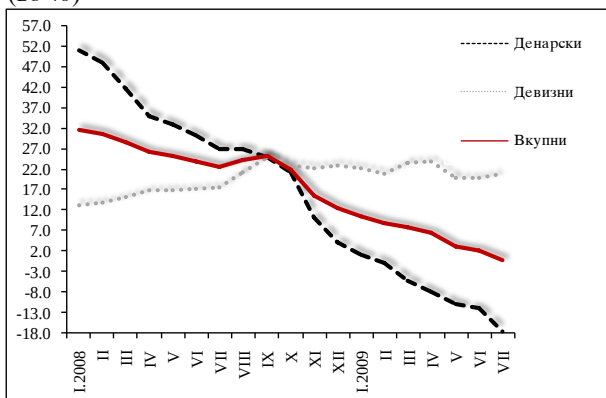
девизно штедење), претставува највисок апсолутен и релативен пораст од почетокот на годината. Истовремено, она што е карактеристично за јули е што покрај девизните депозити (коишто на месечна основа се зголемија за 2,5%) и денарските депозити на домаќинствата, иако во мал обем, сепак остварија раст на месечна основа (од 181 милион денари, или 0,5%), што може да упатува на постепено стабилизирање на очекувањата на економските субјекти и постепено враќање на довербата.

Графикон 10

Сооднос денарски - девизни депозити

Годишни стапки на раст на вкупните депозити (во %)

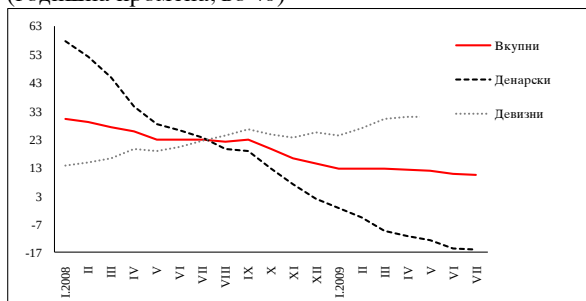

Извор: Народна банка на Република Македонија.

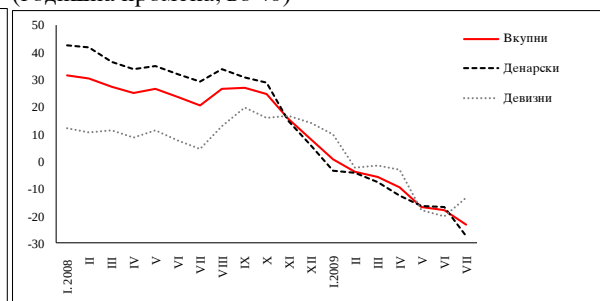
На годишна основа (јули 2009 година / јули 2008 година), вкупните депозити кај банките (со депозитни пари) се пониски за 0,1%, што претставува прва негативна стапка на промена во последните шест години. Ваквата промена на вкупните депозити претставува одраз на силниот годишен пад на денарските депозити од 17,5% (12,1% во претходниот месец), при забележан годишен пораст на девизните депозити од 20,7% (19,5% во јуни 2009 година). Од аспект на секторската структура, продолжи трендот на забавен годишен раст на депозитите на домаќинствата, при што во јули 2009 година годишната стапка изнесуваше 10,3% (10,8% во претходниот месец), додека кај депозитите на претпријатијата (приватни и јавни)¹¹ е забележан значителен годишен пад од 23,2% (наспроти забележаното годишно намалување од 17,9% во јуни 2009 година).

Графикон 11

Депозити на домаќинствата (годишна промена, во %)

Депозити на претпријатијата (годишна промена, во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

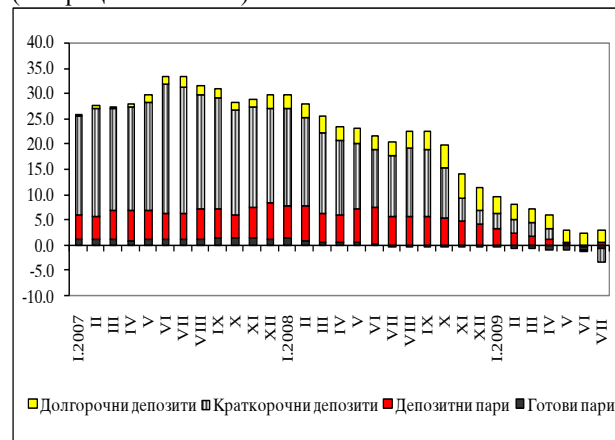
¹¹ Депозитите на претпријатијата од приватниот сектор на годишна основа се пониски за 27,6%.

Во јули, најшироката парична маса M4¹² влезе во зоната на негативен раст и се намали за 0,5% на годишна основа (наспроти порастот од 1,2% во претходниот месец). До крајот на третиот квартал, се очекува најшироката парична маса да продолжи да се стеснува, при што во септември 2009 година во однос на истиот месец од претходната година би била пониска за 2,3%. Во споредба со крајот на 2008 година, збирниот пад на паричната маса M4 е 2%.

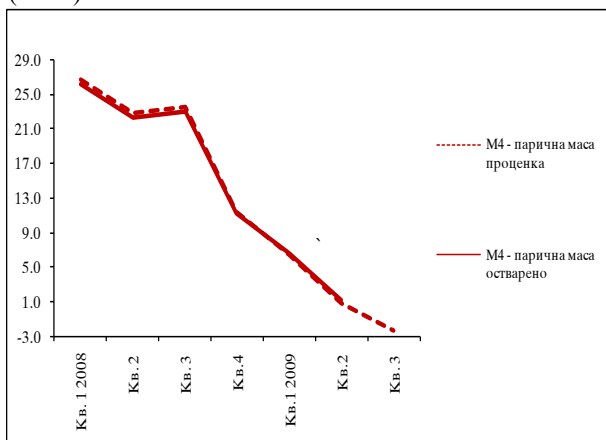
Графикон 12

Парична маса M4

Придонес во годишниот пораст
(во процентни поени)

Годишни стапки на раст
(во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

6. КРЕДИТИ НА БАНКИТЕ

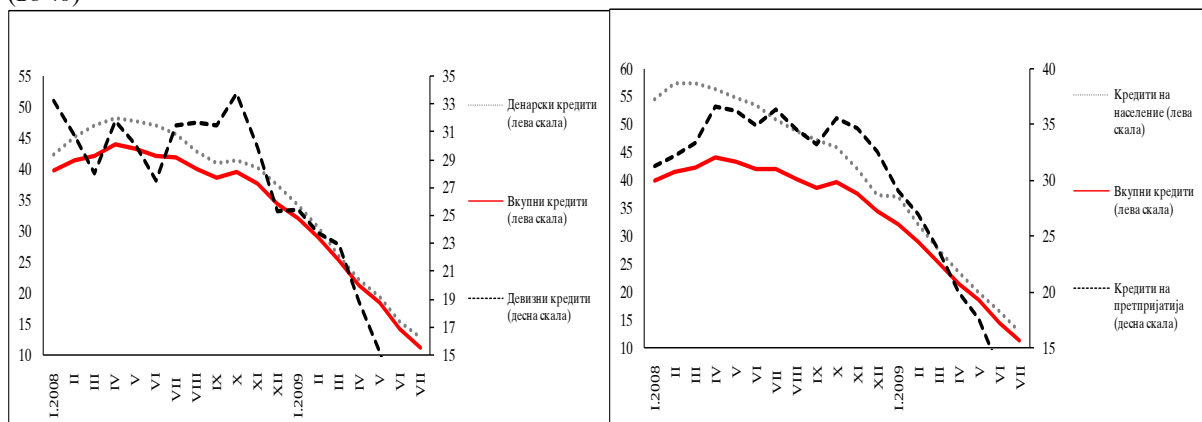
По двомесечното стеснување на вкупното кредитно портфолио на банките, во јули 2009 година се појавија знаци на стабилизирање на кредитниот пазар. Така, **вкупните кредити на банките кај приватниот сектор** во јули се повисоки за 546 милиони денари, или за 0,3% (наспроти месечниот пад во јуни од 1.105 милиони денари, или 0,6%, додека во мај тој изнесуваше 473 милиони денари, или 0,3%). Умереното месечно зголемување на кредитирањето произлезе од порастот на денарското кредитирање¹³ (од 0,4%), како и од благиот пораст кај кредитите во странска валута (од 0,1%). Од аспект на секторската структура, за разлика од претходните два месеца кога негативната месечна динамика на вкупните кредити главно беше под влијание на падот на кредитите на претпријатијата (за 0,7% и 1,2% во мај и јуни, соодветно), во јули корпоративните кредити забележаа пораст од 0,4%. Воедно, банкарските пласмани кон домаќинствата остварија ист пораст како и во претходниот месец од 0,2%, на месечна основа. Забележаните промени во кредитната активност на банките во јули упатуваат на можно постепено стабилизирање на очекувањата на банките, што би значело натамошно одржување на финансиските текови кон приватниот сектор. Имено, иако кредитната поддршка на банките кон приватниот сектор од почетокот на годината е значително ослабната, таа сепак не престанува, што во услови на рецесиски тенденции во домашната економија претставува начин за полесно надминување на кризата и постабилно функционирање на корпоративниот сектор.

¹² Анализата се однесува на паричната маса M4 со вклучена пресметана камата.

¹³ Го вклучува денарските кредити со девизна клаузула.

Графикон 13

Годишни стапки на раст на кредитите на приватниот сектор според валутната и секторската структура
(во %)

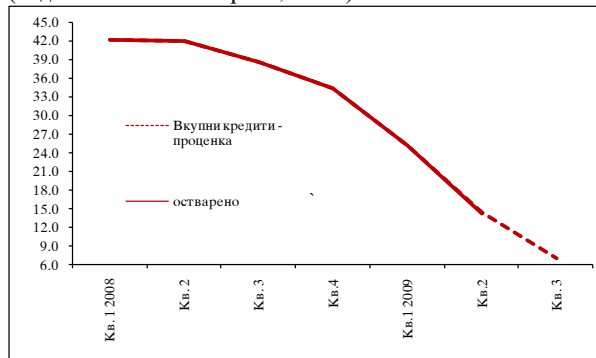

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Годишното забавување на кредитниот раст продолжи и во јули 2009 година, при што се сведе на 11,2% (наспроти 14,6% во јуни). Позабавено темпо на годишниот раст во однос на јунскиот имаат и кредитите во денари и кредитите во странска валута (за 12,9% и 5,7%, соодветно, наспроти 15,8% и 10,4%, соодветно во јуни). И понатаму, главната улога во годишниот пораст на вкупните кредити им припаѓа на денарските кредити, коишто учествуваат во порастот со 88,3%. Набљудувано од секторски аспект, забавува и кредитирањето на домаќинствата и кредитирањето на претпријатијата (на кои им припаѓа поголем дел од кредитирањето и во порастот на вкупните кредити придонесуваат со 54,4%). Така, во јули 2009 година кредитите на домаќинствата се зголемија за 12,7% на годишна основа (наспроти 16,7% во јуни), додека корпоративните кредити имаа годишна стапка на раст од 10,3% (наспроти 13,2% во јуни). Според јулската проекција, за третиот квартал на 2009 година се очекува натамошно забавување на годишната стапка на кредитен раст, при што таа би се свела на 7,1% на крајот на септември 2009 година.

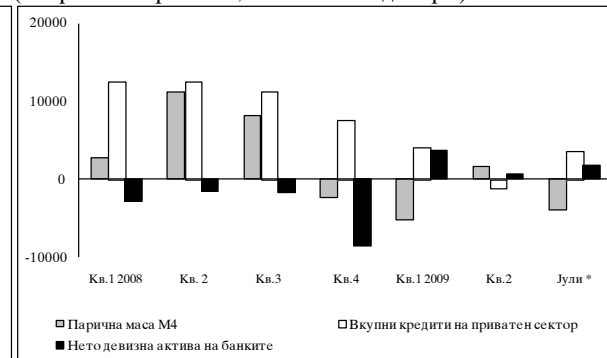
Графикон 14

Кредити на приватниот сектор
(годишни стапки на раст, во %)

Извори на финансирање

(квартални промени, во милиони денари)*

*Остварувањето за јули е збирна промена во однос на крајот на 2008 година.

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Во јули 2009 година, **нето девизната актива на банките** е пониска за 55,9%, или 2.414 милиони денари во однос на претходниот месец (во јуни, месечниот пад изнесуваше 40,5%). Притоа, девизните обврски забележаа посилен месечен пораст¹⁴ (од 4.701 милион денари, или 19,9%), отколку девизните средства (зголемување за 2.288 милиони денари, или 8,2%). Во однос на крајот на 2008 година, нето девизната актива е зголемена за 1.881 милион денари.

7. КАМАТНИ СТАПКИ И ДЕВИЗЕН КУРС

На 12.08.2009 година, примарните пари изнесуваа 34.202 милиона денари и се зголемија за 12%, во однос на крајот на јули. Порастот кај примарните пари главно произлегува од повисокото ниво на ликвидни средства на банките¹⁵ (за 23,8%), при забележан пораст на готовите пари во оптек од 6,1%. Во рамки на анализираниот период (01-12.08.2009 година), денарските депозити на државата кај НБРМ претставуваа доминантен тек на креирање ликвидни средства, а придонес во оваа насока имаа и девизните трансакции на НБРМ (согласно со остварениот нето-откуп на девизи на девизниот пазар). Повлекување ликвидност се изврши преку монетарните инструменти и повисокото ниво на готови пари во оптек.

На последните две **аукции на благајнички записи** (одржани на 05.08.2009 година и на 12.08.2009 година), при тендер со износи и фиксна каматна стапка од 9%, беше повлечена ликвидност од 360 милиони денари. Со состојба на 31.07.2009 година, бруто девизните резерви изнесуваат 1.393,4 милиони евра и се пониски за 85,6 милиони евра во однос на крајот на 2008 година.

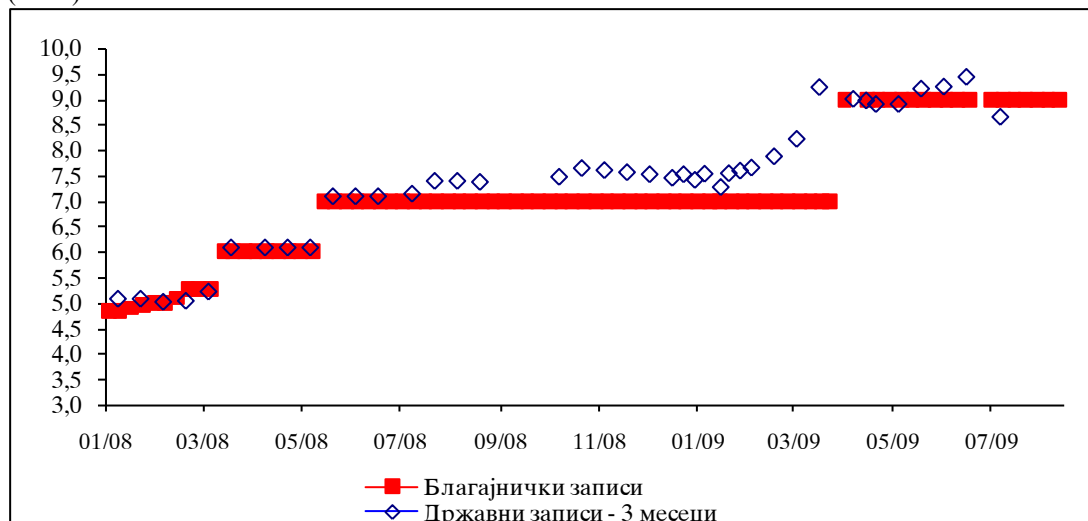
Во рамки на анализираниот период, се одржа **една аукција на шестмесечни државни записи со девизна клаузула** (на 04.08.2009 година), на којашто, при каматна стапка од 5,5%, побарувачката ја надмина понудата, со што беше остварен целиот понуден износ (1.500 милиони денари).

Во периодот 01-12.08.2009 година, **просечната меѓубанкарска каматна стапка** изнесуваше 7,28%, во просек (6,86% во јули 2009 година). Котираната меѓубанкарска каматна стапка - **СКИБОР**, го задржа нагорниот тренд и во периодот 01-13.08.2009 година изнесуваше 6,38% (преку ноќ), 7,26% (една недела), 9,20% (еден месец) и 9,51% (три месеци), наспроти 6,32%, 7,24%, 9,19% и 9,53%, за соодветните рочности во јули. Меѓубанкарската каматна стапка за склучени трансакции преку ноќ - **МКДОНИА**, во периодот 01-12.08.2009 година изнесуваше 6,39%, во просек, наспроти 6,44% во јули 2009 година.

¹⁴ Месечниот пораст на девизните обврски на банките во јули речиси во целост се должи на извршениот трансфер на депозитот на поголема домашна компанија од резидентна на нерезидентна сметка во домашните банки.

¹⁵ Се однесува на сметките на банките кај НБРМ.

Графикон 15
Каматни стапки
(во %)

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Во доменот на **каматната политика на банките**, во јуни 2009 година просечните пондерирани каматни стапки на денарските кредити и депозити за сите рочности и сектори се задржаа на нивото од претходниот месец и изнесуваа 10,1% и 6,8%, соодветно. Во рамки на сетот активни каматни стапки кај секторот „население“, движењата на каматните стапки беа дивергентни. Притоа, позначителен месечен пораст од 0,6 процентни поени оствари каматната стапка на долгорочните кредити на населението без валутна клаузула, додека каматната стапка на долгорочните кредити на населението со валутна клаузула забележа месечно намалување од 0,4 процентни поени. Кај каматните стапки на секторот „претпријатија“, во јуни не беа забележани позначителни промени. **Во рамки на девизните каматни стапки**, во јуни каматните стапки на девизните кредити и на девизните депозити се зголемија за 0,2 и 0,3 процентни поени, соодветно и изнесуваат 7,7% и 3,5%, соодветно.

Во јуни 2009 година, каматната стапка на **денарските новоодобрени кредити** се сведе на 10,8% (пад од 0,2 процентни поена на месечна основа), додека каматната стапка на **денарските новопримени депозити** се задржа на истото ниво како во претходниот месец и изнесува 4,5%. Во јуни, каматната стапка на **девизните новоодобрени кредити** се намали за 0,2 процентни поена и изнесува 7,8%, додека каматната стапка на **девизните новопримени депозити** се зголеми за 0,2 процентни поена и изнесува 1,6%.

Набљудувано по **групи банки**, зголемување на активните денарски каматни стапки во јуни извршиле големите и малите банки (за 0,2 процентни поена, соодветно), со што тие изнесуваат 9,7% и 10,9%, соодветно, додека каматните стапки кај средните банки бележат намалување од 0,3 процентни поени и изнесуваат 11%. Кај пасивната каматна стапка е забележано зголемување на каматната стапка кај средните и малите банки, и тоа за 0,1 и 0,5 процентни поени, соодветно, при што изнесуваат 6,4% и 5,2%, соодветно. Кај големите банки, пасивната каматна стапка е непроменета на ниво од 7,1%. Кај **девизните каматни стапки**, кај групата средни банки е забележан пораст на активната каматна стапка од 0,8 процентни поени, со што таа изнесува 8,9%, додека кај големите и малите банки не е забележана месечна промена и нивните каматни стапки

изнесуваат 7,2% и 9%. Во јуни, пасивните девизни каматни стапки кај големите и средните банки изнесуваат 3,5% и 3,6%, соодветно (зголемување од 0,4 и 0,1 процентен поен, соодветно во однос на претходниот месец), додека кај малите банки, каматните стапки се непроменети и изнесуваат 1,8%.

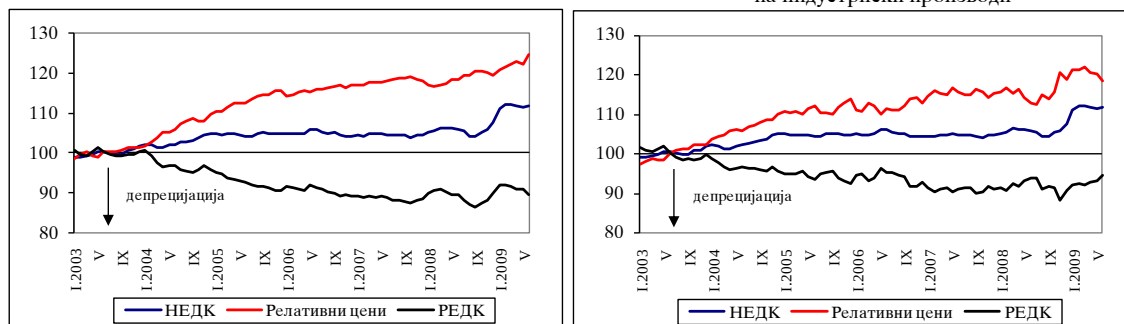
Во јуни 2009 година, **реалниот ефективен девизен курс на денарот**, пресметан според индексот на трошоците на живот покажува зголемена конкурентност, односно забележа месечна депрецијација од 1,6% (за разлика од апрецијацијата од 0,1% во претходниот месец), заради падот на домашните цени, во услови на мала апрецијација на НЕДК (од 0,2%). Од друга страна, влијанието од годишната апрецијација на НЕДК (од 5,5%) во целост е неутрализирано од порастот на релативните цени (пораст на странските и пад на домашните цени) на годишна основа, така што РЕДК на денарот го задржува истото ниво на конкурентност како и во јуни 2008 година. На збирна основа, РЕДК бележи апрецијација од 1,1%, што во услови на пораст на релативните цени се должи на апрецијацијата на НЕДК. Истовремено, во јуни 2009 година, индексот на РЕДК на денарот дефлациониран со индексот на цените на производителите на индустриски производи апрецира за 1,7%, на месечна основа, што произлегува од повисокиот раст на домашните отколку на странските цени, поткрепен од малата апрецијација на НЕДК. На годишна и на збирна основа, РЕДК на денарот бележи апрецијација (од 0,7% и 0,8%, соодветно), како одраз на апрецијацијата на НЕДК, делумно неутрализирана со порастот на релативните цени.

Графикон 16

Индекс на НЕДК, релативни цени и РЕДК на денарот*

дефлатор: индекс на трошоците на живот

дефлатор: индекс на цените на производителите
на индустриски производи

*Ознаката за депрецијација е за РЕДК и НЕДК. Кај релативните цени, нагорниот тренд е во прилог на депрецијацијата на РЕДК (и обратно).

Извор: НБРМ, ММФ-МФС за декември 2008 година и ДЗС на Република Македонија.

За оние земји за кои нема расположливи податоци од МФС, податоците се земени од интернет-страниците на соодветните централни банки, заводи за статистика и од ЕУРОСТАТ.

СТАТИСТИЧКИ ПРИЛОГ

Табела 1

Инфлација и нејзините компоненти

Трошоци на живот	промена во %			придонес во процентни поени		
	<u>VII.2009</u>	<u>VII.2009</u>	<u>I-VII.2009</u>	<u>VII.2009</u>	<u>VII.2009</u>	<u>I-VII.2009</u>
	VI.2009	VII.2008	I-VII.2008	VI.2009	VII.2008	I-VII.2008
Вкупно	-0.5	-1.3	-0.1	-0.5	-1.3	-0.1
Исхрана	-1.5	-2.1	-0.3	-0.6	-0.8	-0.1
Производи од жито	0.6	-1.0	2.7	0.1	-0.1	0.2
Свеж и преработен зеленчук	-10.3	2.8	0.1	-0.6	0.2	0.0
Свежо и преработено овошје	-3.2	-10.2	-13.0	-0.1	-0.3	-0.4
Свежо и преработено месо	0.0	7.6	8.9	0.0	0.6	0.7
Свежа и преработена риба	-0.6	11.6	13.9	0.0	0.1	0.1
Свежо и преработено млеко	0.1	-9.9	-5.8	0.0	-0.6	-0.4
Свежи јајца	-2.7	-4.2	5.0	0.0	-0.1	0.1
Маснотии	3.2	-27.6	-24.5	0.1	-0.7	-0.6
Тутун и пијалаци	0.2	4.2	4.3	0.0	0.2	0.2
Облека и обувки	-0.6	-0.1	0.3	0.0	0.0	0.0
Домување	0.0	6.2	6.9	0.0	0.9	1.0
Стан (станарина, вода, услуги)	0.0	1.5	2.9	0.0	0.1	0.1
Огрев и осветление	0.1	9.5	9.8	0.0	0.8	0.9
Греење и услуги	0.2	3.1	3.7	0.0	0.1	0.1
Електрична енергија и осветлување	0.0	13.1	13.1	0.0	0.7	0.7
Хигиена и здравје	0.1	2.6	2.4	0.0	0.2	0.2
Култура и разонода	-0.3	-3.0	-2.1	0.0	-0.2	-0.1
Сообраќајни средства и услуги	1.0	-11.5	-10.3	0.1	-1.6	-1.4
Течни горива и масла	3.5	-28.7	-27.3	0.1	-1.2	-1.1
Сообраќајни и птт услуги	0.0	-0.9	0.1	0.0	0.0	0.0
Ресторани и хотели	-0.1	1.0	3.6	0.0	0.1	0.2
Останати услуги неспомнати на друго место	0.8	-8.1	-8.0	0.0	0.0	0.0

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија

Табела 2

Базична инфлација, продуктивност и плати

(годишни промени, %)	2007	2008	2008				2009		Последни месеци		
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	мај 09	јун 09	јул 09
Инфлација (CPI)	2.3	8.3	9.5	9.9	8.4	5.5	0.9	-0.6	0.4	-1.7	-1.3
Базична инфлација (без храна и енергија)	0.6	2.6	2.9	2.8	2.5	2.2	1.5	0.3	0.4	0.1	0.1
Регулирани цени	3.3	9.3	7.4	9.2	12.5	8.3	-1.6	-1.8	-1.9	-2.5	-2.0
Цени на производители на индустриски п-ди	2.5	10.3	10.5	13.6	15.1	2.1	-6.2	-8.8	-9.3	-9.9	-11.5
Продуктивност	2.3	1.7	1.5	3.6	2.0	-0.2	-3.9	-	-	-	-
Номинална нето-плата*	7.9	10.4	10.5	9.9	10.7	10.3	12.7	-	13.2	-	-
Реална нето-плата*	5.5	1.9	0.9	0.0	2.1	4.5	11.8	-	12.7	-	-

*Од јануари 2009 година податокот е коригиран од структурната промена поради примената на концептот за бруто-плати, кој ги вклучува надоместоците за храна и превоз во платите.

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија и НБРМ.

Табела 3

Индустриско производство и останати дејности од економијата

(годишни промени, %)	2007	2008	2007				2008				2009		Најнови податоци		
			Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Апр-09	Мај-09	Јун-09
Бруто домашен производ	5.9	4.9	6.1	4.8	5.2	7.3	5.6	6.7	5.8	2.0	-0.9	-	-	-	-
Индустриско производство	3.7	5.5	11.6	-2.8	1.1	6.2	5.8	12.0	13.0	-7.7	-10.8	-13.2	-7.7	-15.3	-16.2
Градежништво	7.6	25.6	9.4	-18.6	18.0	23.3	29.1	55.7	-2.0	31.5	0.0	-	-30.2	31.8	-
Трговија	23.1	10.5	25.1	17.2	21.2	28.6	19.1	19.8	12.4	-0.5	-8.7	-	-18.4	-16.2	-
Телекомуникации	15.6	8.9	11.1	17.1	15.9	18.1	12.1	7.4	10.1	6.4	7.4	-	10.9	2.7	-

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 4
Селектирани дејности од индустријата

Селектирани индустриски дејности (годишни промени, %)	2006	2007	2008	2008				2009		Јуни 2009	
				Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	промена, %	придонос, п.п.
Вадење руди и камен	28.0	9.8	0.4	11.9	13.6	3.4	11.2	-12.6	-19.2	-30.8	-1.4
Производство на прехранбени производи и пијалаци	0.1	7.7	1.2	5.3	6.0	6.1	11.9	-2.5	-0.1	1.7	0.3
Производство на тутунски производи	5.5	-0.8	0.1	13.8	15.4	1.0	-18.1	-2.1	2.6	-6.8	-0.5
Производство на предмети за облека	-3.7	-14.5	-2.0	-16.5	-22.7	-23.4	-18.8	-23.7	-16.9	-12.5	-0.9
Печатење	-17.9	-12.2	1.6	7.8	72.2	68.4	85.3	2.6 пати	54.4	1.5	0.1
Производство на деривати на нафта	12.3	-2.4	0.1	3.3	50.9	1.1	-30.9	9.2	-27.2	-4.7	-0.2
Производство на други неметални минерали	14.0	3.8	-0.3	-10.9	-3.2	-9.9	15.0	-17.0	-4.3	-8.4	-0.7
Производство на основни метали	11.8	34.3	-1.0	9.5	15.7	-3.3	-45.7	-61.6	-52.3	-51.8	-8.4
Производство на метални производи во металопреработувачката фаза, освен машини и уреди	5.7	45.6	2.6	29.7	11.8	3 пати	-22.0	35.0	-12.9	-8.3	-0.3
Производство на електрични машини и апарати	3.7	-24.4	0.6	45.6	64.9	32.4	-10.6	1.0	-13.5	-31.8	-1.2
Производство на други сообраќајни средства	-6.9	33.4	-0.3	9.8	143.1	-47.9	-70.6	-60.5	-71.5	-76.8	-1.3
Рециклажа	12.8	-35.6	0.5	105.6	262.2	12.5 пати	-34.9	-74.2	-10.6	-10.6	-0.1
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и топла вода	-0.6	-9.5	-0.3	-0.8	1.9	1.9	-12.2	-1.6	15.6	25.5	1.6

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 5
Биланс на плаќања^{1/3}
(во милиони евра)

	2009												2008				2009					2009	2009
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	2008	I	II	III	IV	V	Кв.1
I. Тековна сметка	-36.3	-71.1	-71.7	-62.0	-47.2	-101.0	-34.3	-14.4	-18.3	-93.8	-188.4	-110.8	-173.0	-210.1	-67.0	-401.0	-891.2	-106.2	-83.2	-145.8	-62.5	-25.1	-329.2
СТОКИ, нето	-115.1	-131.3	-124.6	-130.9	-140.6	-179.9	-164.4	-142.2	-109.6	-175.9	-161.2	-152.0	-371.0	-460.3	-416.2	-489.1	-1,736.7	-142.2	-151.1	-150.8	-141.7	-79.0	-444.1
Извоз, ф.о.б	181.7	214.9	214.9	228.0	259.3	248.5	274.9	227.6	242.7	228.8	190.9	171.9	611.6	735.8	745.2	591.6	2,684.2	113.7	136.7	149.9	155.0	164.3	400.3
Увоз, ф.о.б/2	-296.8	-346.2	-339.5	-367.9	-399.9	-428.3	-439.3	-369.8	-352.3	-404.8	-352.1	-323.9	-982.6	-1,196.1	-1,161.4	-1,080.7	-4,420.9	-255.9	-287.8	-300.7	-296.7	-243.5	-844.4
УСЛУГИ, нето	8.7	-5.6	-3.9	-2.7	-0.9	-5.3	4.4	11.1	12.8	-6.3	1.7	-14.0	-0.8	-8.9	28.3	-18.7	0.0	-1.8	3.1	-3.5	0.4	-4.5	-2.2
ДОХОД, нето	16.0	6.8	6.3	5.6	3.8	-9.4	5.9	2.9	-23.1	-0.8	-98.6	-2.9	23.2	0.0	-14.3	-102.3	-93.4	1.7	5.9	-19.8	2.1	-26.1	-12.2
од кој: хазарта, нето	0.7	-1.8	-4.7	-3.2	-1.8	-6.8	-4.3	-2.2	-3.7	-5.8	-3.5	-9.2	-5.8	-11.7	-10.2	-18.5	-46.2	-8.1	-5.3	-7.7	-5.6	-6.1	-21.1
ТЕКОВНИ ТРАНСФЕРИ, нето	60.1	58.9	56.5	74.9	90.5	93.6	119.9	113.8	101.5	89.2	69.8	59.1	175.5	299.1	335.2	209.1	978.9	42.1	58.8	28.4	76.7	84.5	129.4
Официјални	0.5	4.4	2.7	4.1	6.6	10.8	5.1	3.4	2.3	2.0	2.0	3.8	7.7	21.5	10.9	7.9	47.9	3.0	1.5	5.8	5.6	2.0	10.3
Приватни	59.6	54.5	53.8	70.8	83.9	82.8	114.8	110.3	99.2	87.2	67.8	46.3	167.9	277.6	324.3	201.3	931.0	39.2	57.4	22.6	71.1	82.5	119.1
II. Капитална и финансиска сметка	34.8	72.3	77.7	64.4	49.5	105.6	38.1	5.7	14.0	88.2	184.7	117.6	184.9	219.5	57.8	390.5	852.6	87.2	81.4	144.7	66.9	31.4	313.3
КАПИТАЛНА СМЕТКА, нето	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.3	-3.8	0.2	0.1	-0.9	-0.4	-0.5	-7.6	-1.0	-2.7	-0.6	-8.5	-12.8	0.1	0.4	0.3	-0.1	0.3	0.0
Капитални трансфери, нето	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.3	-0.1	0.2	0.1	-0.9	-0.4	-0.5	-0.1	-1.0	-1.0	-0.6	-1.0	-1.8	0.1	0.4	0.3	-0.1	0.3	0.0
Официјални	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Други	-0.3	-0.3	-0.4	0.9	0.3	-0.1	0.2	0.1	-0.9	-0.4	-0.5	-0.1	-1.0	-1.0	-0.6	-1.0	-1.8	0.1	0.4	0.3	-0.1	0.3	0.0
Скорување/расплатување со	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-3.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-7.5	0.0	-3.7	0.0	-7.5	-11.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ФИНАНСИСКА СМЕТКА, нето	35.2	72.6	78.1	63.5	49.2	109.5	37.9	5.6	14.9	88.6	185.2	125.2	185.9	222.2	58.4	399.0	865.5	87.2	81.0	144.3	67.0	31.1	312.5
Директни инвестиции, нето	39.2	65.2	25.6	24.2	60.3	43.9	21.6	47.5	20.8	19.8	18.6	35.2	130.0	128.4	90.0	73.6	422.0	11.8	16.0	12.9	26.1	31.8	40.7
Портофолно инвестиции, нето	-0.9	-3.4	-3.9	-4.4	-4.2	-2.6	3.1	-6.2	-4.7	-15.1	-3.9	-4.5	-8.3	-11.2	-7.7	-23.4	-50.6	-4.7	-3.7	-10.8	-8.6	-0.5	-19.1
Други инвестиции, нето	-9.6	22.7	47.0	24.5	6.1	97.8	27.2	4.2	72.5	70.0	65.4	18.6	56.1	128.5	103.8	154.1	442.4	-7.7	31.9	13.9	-9.1	34.4	38.0
Трговска кредити, нето	-8.6	0.7	-6.7	25.5	-1.6	39.2	8.5	7.7	-28.6	9.0	4.6	-25.2	-14.6	63.1	-12.4	-11.5	24.6	-1.4	24.5	9.0	8.7	-23.0	53.1
Земји, нето	-3.8	0.4	1.8	3.7	5.6	38.7	10.2	0.2	89.2	3.0	68.7	-5.4	-1.5	47.9	59.7	66.4	172.4	-4.8	0.6	1.6	8.9	11.1	-2.7
Валутни и девалваци, нето	-4.0	19.7	45.1	-8.3	0.0	16.0	7.0	-4.9	49.8	56.4	-10.6	41.1	60.8	7.7	52.0	86.9	207.5	-4.5	4.2	-21.9	-29.0	-25.3	-22.5
од кои: монетарна власт, нето	7.4	0.1	3.2	-0.2	6.1	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.1	-0.6	0.1	10.7	5.9	0.0	-0.5	16.0	-4.0	-0.3	0.7	-0.4	0.4	-3.6
комерцијални банки, нето	-9.4	19.4	37.2	-8.3	-1.8	19.4	2.7	-12.9	51.1	103.6	5.6	28.0	47.2	9.2	41.0	137.2	234.6	-10.5	-3.5	-42.0	-32.9	-25.2	-56.0
остаток сектори, нето	-1.9	0.1	4.7	0.2	-4.2	-3.4	4.3	8.0	-1.3	-47.0	-15.7	13.0	2.9	-7.4	11.0	-49.7	-43.2	10.0	8.0	19.4	4.2	-0.4	37.3
Други, нето	6.8	1.9	2.7	3.7	2.1	3.9	1.3	1.1	2.1	1.5	2.7	4.1	11.4	9.7	4.5	12.1	37.8	3.1	2.7	4.1	2.3	2.8	9.0
Бруто официјални резерви, (- = зголемување) /4	6.5	-11.9	13.4	19.2	-13.0	-29.7	-14.0	-39.9	-73.7	13.8	105.1	78.9	8.0	-23.5	-127.6	194.8	51.6	87.7	36.7	128.4	58.7	34.2	252.8
III. Транзи и пропус	-4.6	-1.2	-6.0	-2.4	-2.3	-4.6	-3.8	8.7	4.3	5.6	3.7	1.1	-11.8	-0.3	9.2	10.5	-1.5	13.0	1.8	1.1	-4.4	-6.3	15.9

1/ Претходни податоци.

2/ Увозот е прикажан на ф.о.б. паритет согласно V издание на првичникот за платен биланс од ММФ.

Пресметката на п.п.ф. - ф.о.б. факторот како процент од увозот п.п.ф. изнесува 4.14%.

3/ За 2006, 2007 и 2008 година направено е и временско прилагодување за увозот на електрична енергија.

4/ Промени во методологијата: Податоците за платен биланс за 2008 год. вклучуваат проценки на вредностите на одредени елементи во ставките директни инвестиции и доход - врз основа на податоците од новиот извор на податоци (годишен прашалник за странски вложувања ДИ-22) расположени заклучно со 2007 година

4/ Без монетарно хзато и курсни разлики

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 6
Надворешнотрговска размена
(во милиони евра)

	VI.2009	I-VI.2009	VI.2009		VI.2009		I-VI.2009	
			V.2009		VI.2008		I-VI.2008	
	износ		износ	%	износ	%	износ	%
Вкупна размена	467.5	2,634.9	48.4	11.5	-221.5	-32.1	-1,008.1	-27.7
Извоз	171.3	892.8	6.5	4.0	-77.7	-31.2	-456.8	-33.8
Увоз	296.2	1,742.1	41.8	16.4	-143.7	-32.7	-551.3	-24.0
Салдо	-124.8	-849.3	-35.3	39.4	66.0	-34.6	94.5	-10.0

Извор: Државен завод за статистика на Република Македонија.

Табела 7
Монетарни движења, јули 2009 година

	31.01.2009	28.02.2009	31.03.2009	30.04.2009	31.05.2009	30.06.2009	31.07.2009	месечна промена (31.07.2009/ 30.06.2009)		годишна промена (31.07.2009/ 31.07.2008)
	остварено	остварено	остварено	остварено	остварено	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>										
Парична маса M4	192,681	192,775	190,377	192,479	190,840	191,949	191,593	-357	-0.2	-0.6
Готови пари во оптик ¹	15,915	15,341	14,646	14,760	14,443	14,210	15,299	1,089	7.7	-8.6
Денарски депозити ²	91,330	91,239	86,435	85,885	85,512	86,115	81,514	-4,602	-5.3	-16.4
Девизни депозити	85,435	86,195	89,296	91,834	90,885	91,624	94,780	3,156	3.4	20.7
Вкупни депозити	176,766	177,434	175,731	177,719	176,397	177,739	176,294	-1,446	-0.8	0.2
Примарни пари	38,835	39,034	36,713	36,735	35,611	37,348	42,160	4,812	12.9	4.3

¹ Се однесува на готови пари во оптик, без готовина во благајна на банките.

² Вклучува депозитни пари и депозитни пари на останати финансиски институции кај НБРМ

	31.01.2009	28.02.2009	31.03.2009	30.04.2009	31.05.2009	30.06.2009	31.07.2009	месечна промена (31.07.2009/ 30.06.2009)		годишна промена (31.07.2009/ 31.07.2008)
	остварено	остварено	остварено	остварено	остварено	остварено	остварено	во мил.ден	во %	во %
<i>во милиони денари</i>										
Кредити на приватен сектор	173.300	175.397	176.298	176.758	176.261	175.164	175.710	546	0.3	11.2
Во денари	133.924	135.992	136.900	137.156	137.334	136.884	137.406	522	0.4	12.9
Во странска валута	39.376	39.405	39.398	39.602	38.927	38.280	38.304	24	0.1	5.7
Нето девизна актива на банките	1.029	1.177	3.702	5.421	7.256	4.322	1.908	-2.414	-55.9	-80.3

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 8
Монетарни агрегати
(во %)

во %	период во однос на претходен период							годишна промена						
	2008				2009			2008				2009		
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Јули	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Јули
M0	-8.8	13.5	-0.02	4.4	-10.2	1.7	12.9	16.6	22.2	19.6	8.0	6.4	-4.7	4.3
M1	-5.9	11.2	1.50	7.8	-13.5	1.8	1.4	24.3	30.2	22.2	14.5	5.2	-3.6	-0.4
M4	1.6	6.3	4.3	-1.2	-2.6	0.8	-0.2	25.3	21.4	22.0	11.2	6.6	1.2	-0.6
M4-денарски дел	-1.4	6.6	2.0	-3.2	-9.5	-0.7	-3.5	33.5	24.7	20.0	3.9	-4.7	-11.3	-15.2

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 9

Депозити на приватниот сектор*
(во милиони денари)

		состојба	месечна промена		годишна промена	
		31.07.2009	износ	%	износ	%
Вкупни депозити на приватен сектор*		172,879	-1,717	-1.0	-259	-0.1
Денарски депозити	Домаќинства	37,876	181	0.5	-7,203	-16.0
	Претпријатија	33,034	-4,608	-12.2	-12,425	-27.3
	Вкупно	78,099	-4,873	-5.9	-16,541	-17.5
Девизни депозити	Домаќинства	76,788	1,864	2.5	17,937	30.5
	Претпријатија	16,753	1,346	8.7	-2,637	-13.6
	Вкупно	94,780	3,156	3.4	16,282	20.7
Вкупни депозити на домаќинства		114,664	2,045	1.8	10,734	10.3
Вкупни депозити на претпријатија		49,787	-3,262	-6.1	-15,062	-23.2

*Вклучува депозитни пари

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела 10

Кредити на приватниот сектор
(во милиони денари)

		состојба	месечна промена		годишна промена	
		31.07.2009	износ	%	износ	%
Вкупни кредити на приватен сектор		175,710	546	0.3	17,721	11.2
Денарски кредити	Домаќинства	68,119	218	0.3	8,161	13.6
	Претпријатија	69,125	297	0.4	7,652	12.4
	Вкупно	137,406	522	0.4	15,662	12.9
Девизни кредити	Домаќинства	4,016	-64	-1.6	-7	-0.2
	Претпријатија	34,204	122	0.4	1,998	6.2
	Вкупно	38,304	24	0.1	2,059	5.7
Вкупни кредити на домаќинства		72,135	154	0.2	8,154	12.7
Вкупни кредити на претпријатија		103,329	419	0.4	9,650	10.3

Извор: Народна банка на Република Македонија.

Табела11
Каматни стапки

	јули 2009 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Каматна стапка на аукциите на благајнички записи (28 дена)	9.00	0.0	2.0
Просечна пондерирана каматна стапка на пазарот на пари (МБКС)*	6.86	0.5	2.2
Каматна стапка на државни записи со рок на достасување од три месеци	8.65	-0.7	1.3
	јуни 2009 година	месечна промена	годишна промена
	во %	во процентни поени	
Пондирани активни каматни стапки на банките	10.1	0.0	0.4
Пондирани пасивни каматни стапки на банките	6.8	0.0	1.0

*се однесува на билатералните тргувања.

Извор: Народна банка на Република Македонија.